

Behandling av alkoholberoende inom PV

15 metoden

Sven Andréasson

Överläkare RG1, Professor Socialmedicin, Karolinska Institutet

Sven Wåhlin

Specialist allmänmedicin/Överläkare RG1

Anders Hammarberg

Leg psykoterapeut, betendevetare, Med Dr, Beroendecentrum Stockholm, KI

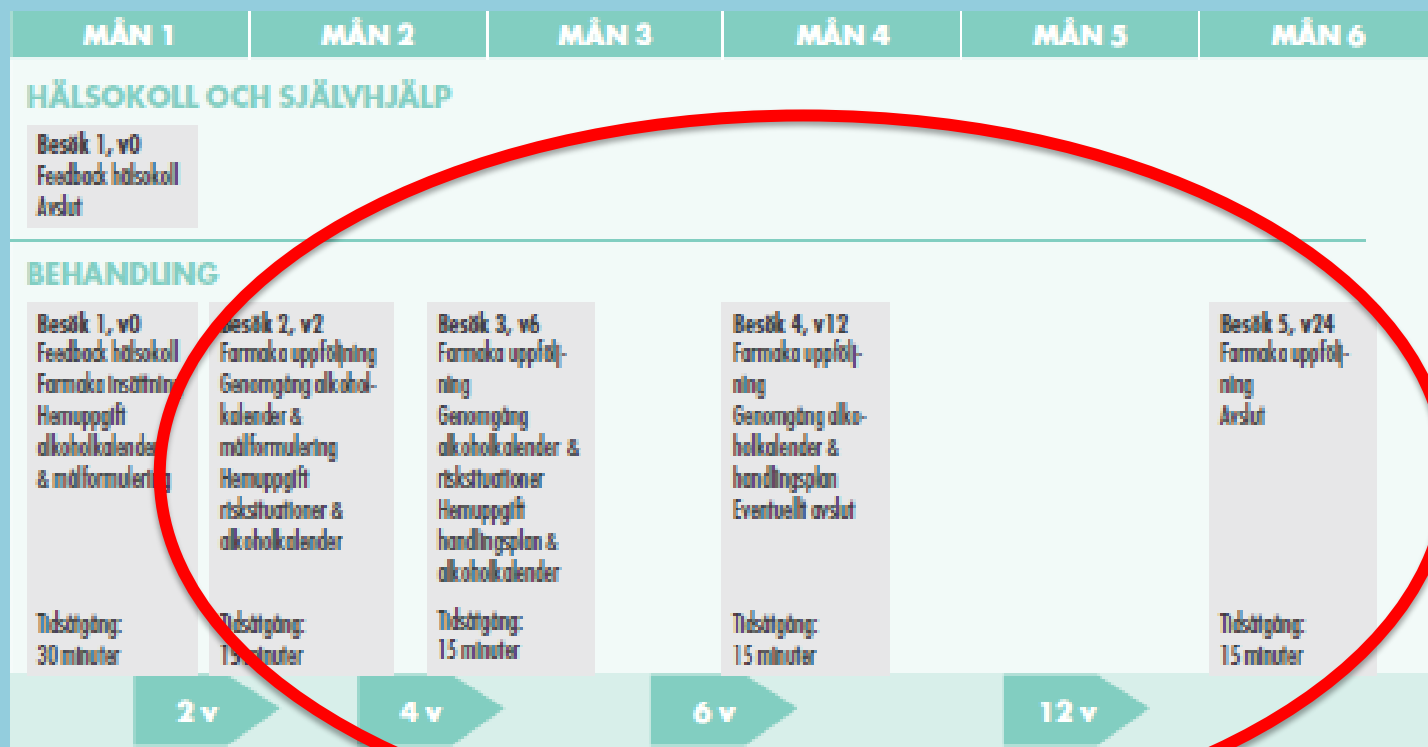
Sara Wallhed Finn

Leg Psykolog, Beroendecentrum Stockholm

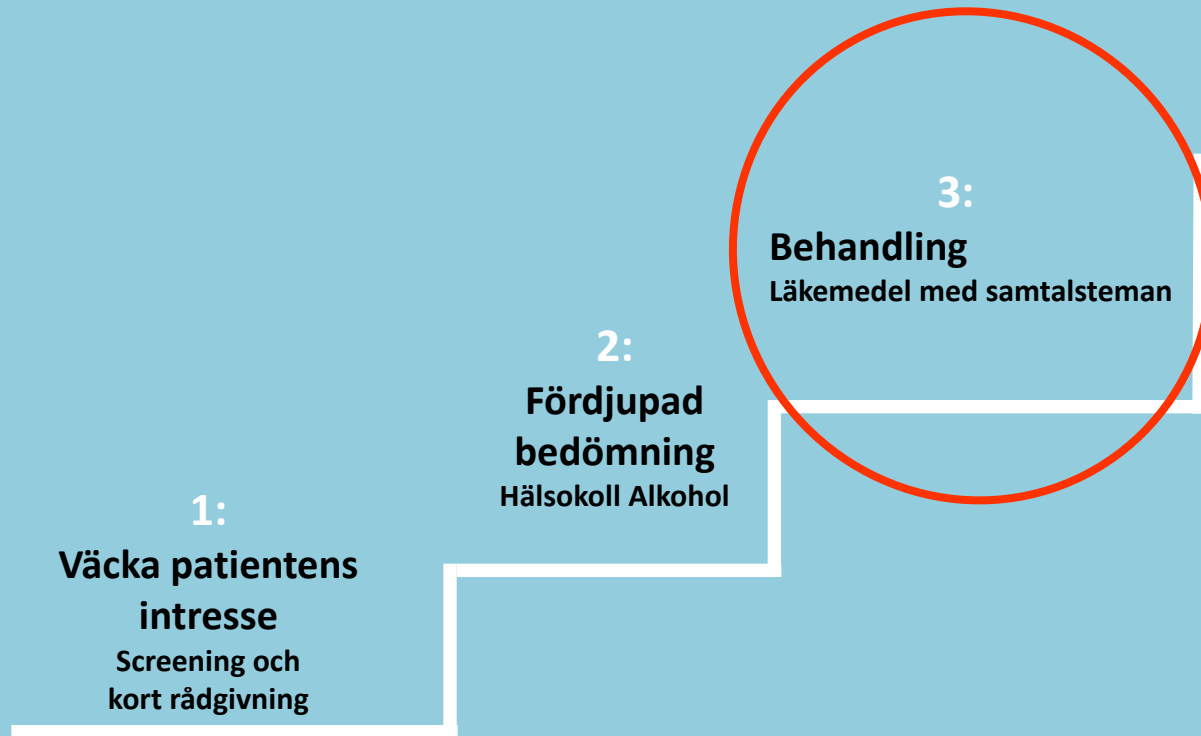
Victoria Andersson

Projektkoordinator, Leg Sjuksköterska
Centrum för psykiatriforskning

TAP TREATMENT OF ALCOHOL DEPENDENCE IN PRIMARY CARE

”15-metoden”

Evidensbaserade läkemedel vid alkoholberoende

- **akamprosot** (Campral/Aotal) - 1996
- **naltrexon** (Naltrexone) – 2000
- **nalmefen** (Selincro) – 2013
- **disulfiram** (Antabus) - 1950-talet

Läkemedelsverket 1:2007:

De har alla *”rekommendationsgrad A”*

Hur verkar akamprosat?

Mekanismer (farmakodynamik):

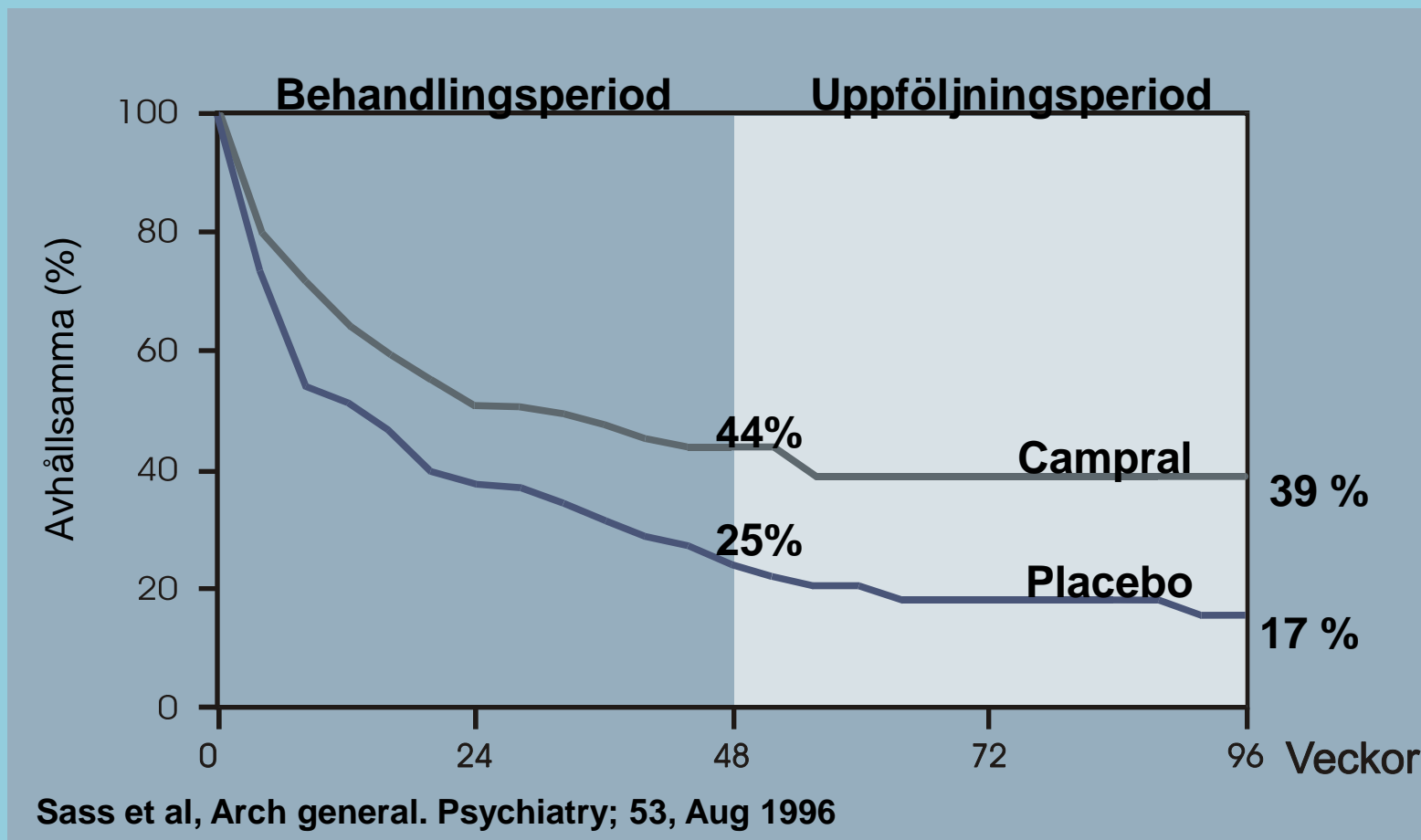
- Blockerar delvis receptorer (och aktiviteten) i hjärnans glutamatsystem
- Minskar därigenom troligtvis alkoholens aktiverande effekt i dopaminsystemet

Klinisk effekt:

- Minskar alkoholbegäret (inklusive merbegäret)
- Minskar risken för återfall i alkoholkonsumtion för alkoholberoende personer
- Minskar antalet dagar med drickande för alkoholberoende personer

Evidensen?

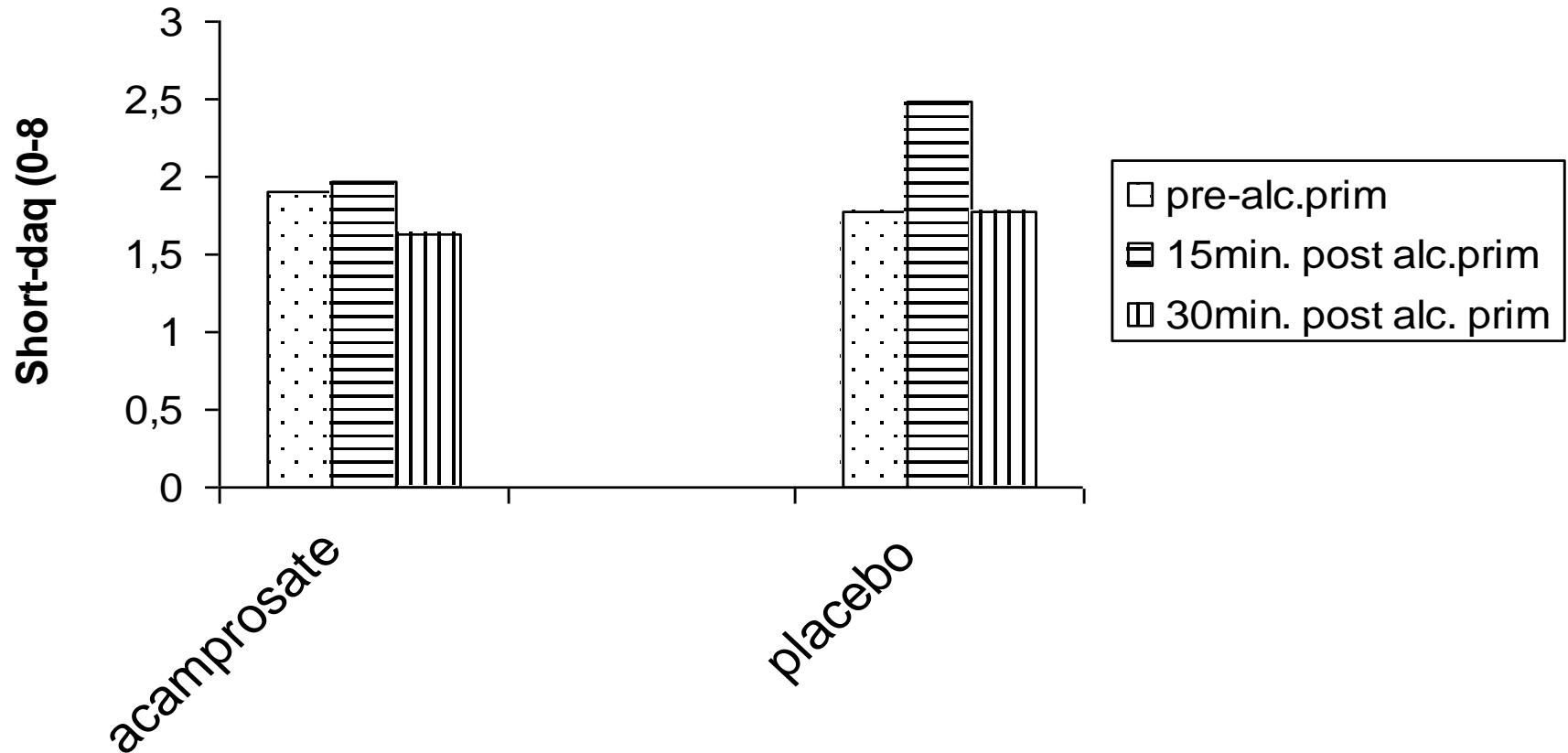
N=272

0.20gr. Alkohol/kg kroppsvikt

Självskattat alkoholbegär för akamprosat vs placebobehandlade patienter

Hammarberg et al, Psychopharmacology, 2009

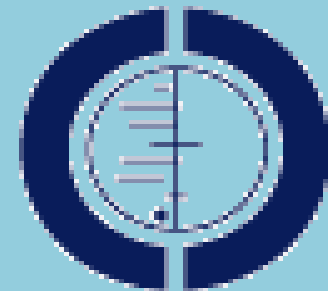

COCHRANE REVIEW 2011

24 randomised controlled trials with 6915 participants

- Effective and safe
- NNT: 7

A REVIEW GROUP OF

THE COCHRANE
COLLABORATION*

Dosering akamprosat

- FASS:
  - ≥ 60 kg: 2 +2+2
  - < 60 kg: 2+1+1
- Tvådos, ev. högre dos:
  - ≥ 60 kg 3-5 tabletter morgon o 3-4 tabl kväll (dygnsdos: 3 gram)
  - <60 kg 3 tabletter morgon och kväll (dygnsdos: 2 gram)
- Behandling kan påbörjas i abstinensfasen.

Biverkningar akamrosat

Milda, övergående:

- Diarré, illamående, buksmärta (20 %)

- Pris 84 tabl: 260 kr
6 x 84 tabl: 1 350 kr. 16 kr/dag (6 tabl)

Kontraindikationer mm

- Nedsatt njurfunktion (FASS: krea >120)
- Överkänslighet
- Begränsad erfarenhet av användning vid graviditet/amning

Naltrexon/nalmefen

- **akamprosot** (Campral/Aotal) - 1996
- **naltrexon** (Naltrexone) – 2000
- **nalmefen** (Selincro) – 2013
- **disulfiram** (Antabus) - 1950-talet

Hur verkar naltrexon/nalmefen?

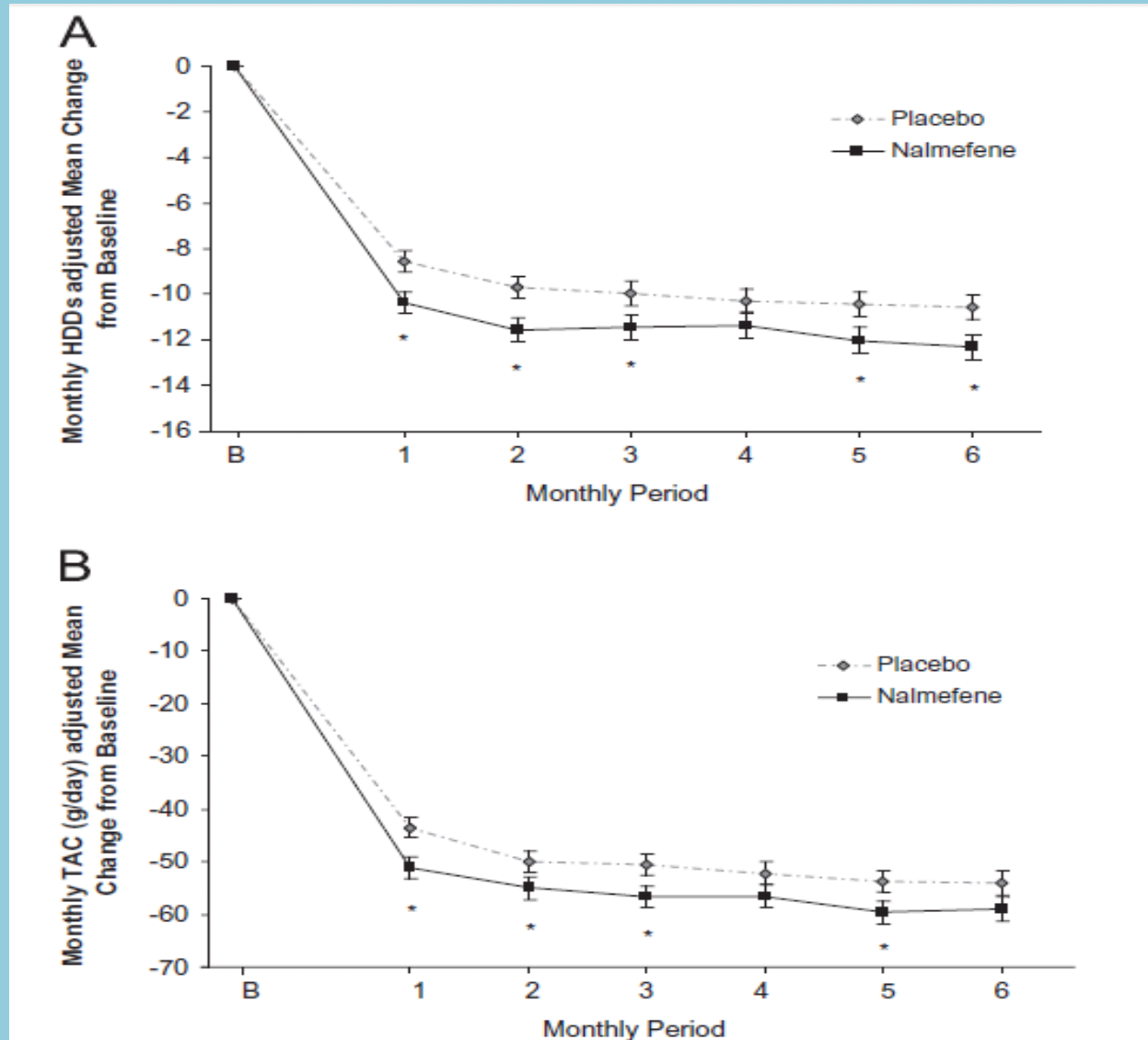
Mekanismer (famakodynamik)

- Opiatantagonist som blockerar de opioida receptorerna i hjärnan
- Minskar alkoholens aktiverande effekt i dopaminsystemet.
- Snabbt upptag i kroppen (några timmar till maximal plasmados)

Klinisk effekt

- Minskar (situationsutlöst) alkoholbegär (inklusive merbegäret)
- Minskar risken för återfall i alkoholkonsumtion för alkoholberoende personer
- Minskar antalet dagar med drickande för alkoholberoende personer
- Kan användas ”vid behov”

Evidensen?

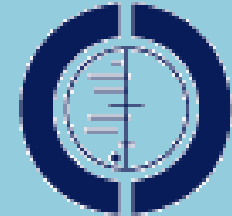
Effekten av nalmefen (Selincro) (vid behov) på alkohol-konsumtionen (Gual et al., 2013)

COCHRANE REVIEW 2010

50 studies with 7793 participants:

- Naltrexone and nalmefene can reduce alcohol "liking" and "craving" and thus support alcohol dependent patients in cutting down their drinking
- Naltrexone does not have serious side effects
- NNT: 7

A REVIEW GROUP OF

THE COCHRANE
COLLABORATION™

Dosering naltrexon

- FASS:
1 tablett (50mg) dagligen

alternativt

- 1-2 tabl dagligen alternativt vid behov
- Vid daglig behandling ställs dos in successivt (första veckan 25 mg, höj sedan med 25 mg per vecka till max 100 mg)
- Behandlingstid enl FASS: 3-6 mån, förlängning
- Pris: ca 370 kr för 28 tabletter. 13 kr/tabl

Dosering nalmefen

- FASS:
1 tablett (18mg) vid behov (när du tror att du kommer att dricka alkohol)
- Behandlingstid enl FASS: "...beror på dina framsteg. Ni kommer tillsammans att bestämma hur ni ska fortsätta"
- Pris: ?

Biverkningar naltrexon/nalmefen

Medicinskt harmlösa, men ibland besvärande:

- Illamående (10%)
- Huvudvärk (7%)
- Yrsel (4%)
- Oro (4%)
- Trötthet (4%)
- Sömnproblem (3%)

Kontraindikation mm

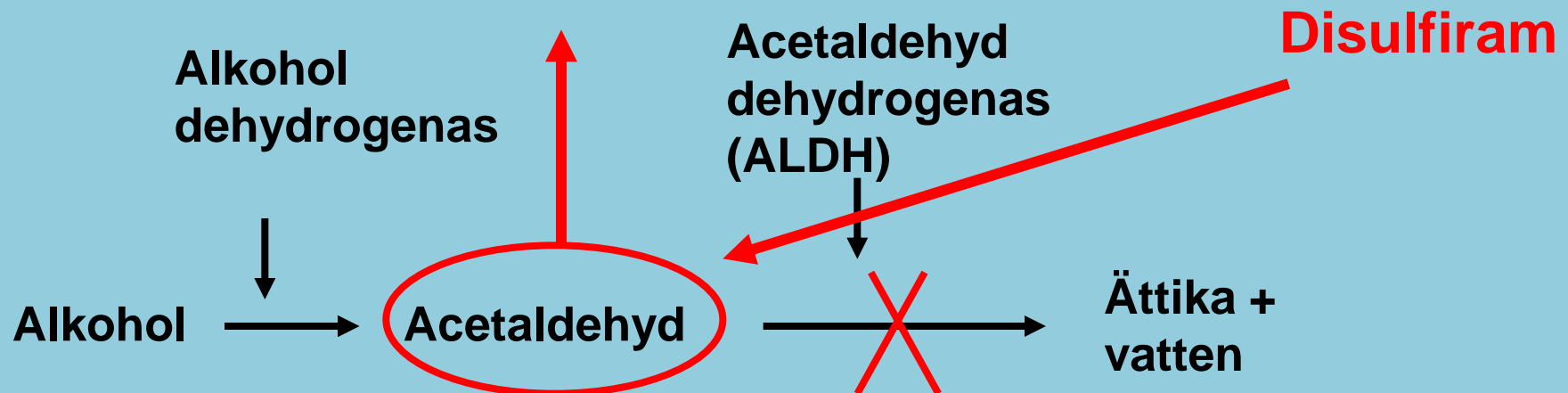
- Kraftigt nedsatt lever (>3 ggr normalvärden) eller njurfunktion
- Läkemedel (t.ex. Citodon) eller narkotika (t.ex. Heroin) som innehåller opioider
- Överkänslighet mot naltrexon
- Begränsad erfarenhet av användning vid graviditet/amning

Disulfiram

- **akamprosot** (Campral/Aotal) - 1996
- **naltrexon** (Naltrexone) – 2000
- **nalmefen** (Selincro) – 2013
- **disulfiram** (Antabus) - 1950-talet

disulfiram - verkningsmekanism

Alkoholens metabolisering i levern

Svettningar
Hudrodnad
Andnöd
Puls
Blodtryck

Evidensen?

- Effektivare än placebo vid bevitnat intag

Dosering Antabus

- 200 - 400 mg 3 ggr/vecka,
eller
100 – 200 mg dagligen
- Individanpassning ofta nödvändig:
Högre dos?
- Pris: ca 240 kr för 50 tabletter. Ca 5 kr/tablett

Biverkningar Antabus

- Trötthet
- Huvudvärk
- Gastrointestinala symtom
- Metallsmak
- Sällsynt men allvarlig leverskada

Kontraindikationer Antabus

- Inkompenserad hjärtsvikt
- Psykos, demens
- Allvarlig organisk hjärnskada
- Svår leversjukdom

Försiktighet mm Antabus

- Alkoholintag
  - informera
  - alkotesta
- Interaktioner: metronidazol, Waran, fenytoin, benzo, teofyllamin

Läkemedel och målsättning

Om måttligt, kontrollerat drickande

- Naltrexon och Nalmefene i första hand
- Akamprosat bättre vid helnykter målsättning

Avstå alkohol helt

= Antabus lämpligt alternativ

Insättning

Fråga-Erbjud-Fråga (FEF)

- **F**råga hur patienten känner inför att medicinera med läkemedlet ifråga
- **E**rbjud information
- **F**råga om det finns något mer som patienten undrar

Skapa rutin för intag

- Diskutera rutin för läkemedelsintaget
  - I. Stöd för en själv?
  - II. Behov av kontroll?
- Bäst om någon är med vid intaget - gärna en partner
- Instruktion: patienten tar initiativet till att ta tablett - partnern bevittnar och bekräftar intaget

Provtagning

GT ASAT ALAT tas inför varje återbesök
Inför avslut även CDT

Vid antabusbehandling tas GT; ASAT och ALAT varannan vecka första 2 mån (vecka 2, 4, 6, 8) och glesas sedan ut till 1 ggr/mån (vecka 12, 16, 20, 24)

Syfte

Ge feedback

Upptäcka ev biverkningar

Kostnad provtagning

Riktprislista för öppenvården KSlab sep 2013

ASAT 4,50 kr

ALAT 4,50 kr

GT 4,50 kr

CDT 135,06 kr

MCV ingår i blodstatus paket á 13,21 kr

Peth 417,79 kr

Behandlingstid farmaka

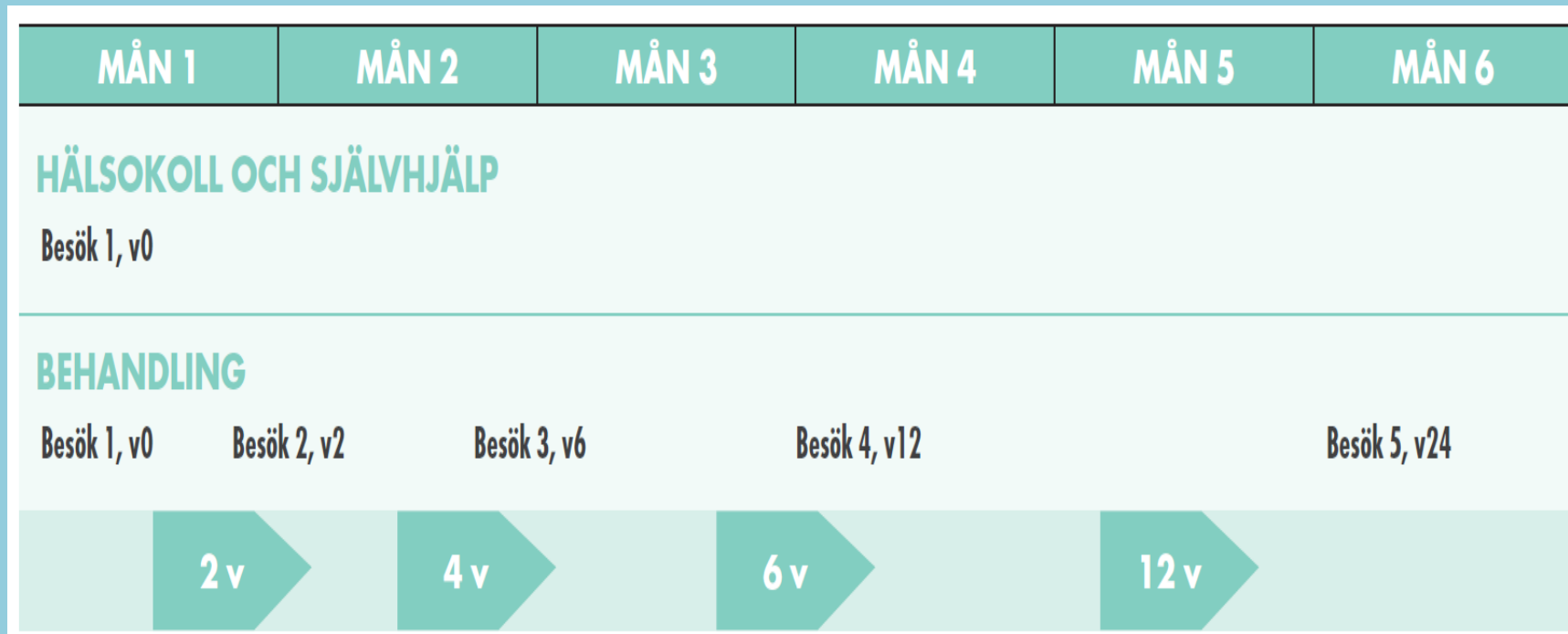
3 mån

Kan förlänga ytterligare 3 mån

Vid utebliven effekt

Bör byte av farmaka övervägas

Tidslinje 15-metoden

Farmaka uppföljning vid återbesök 2-5

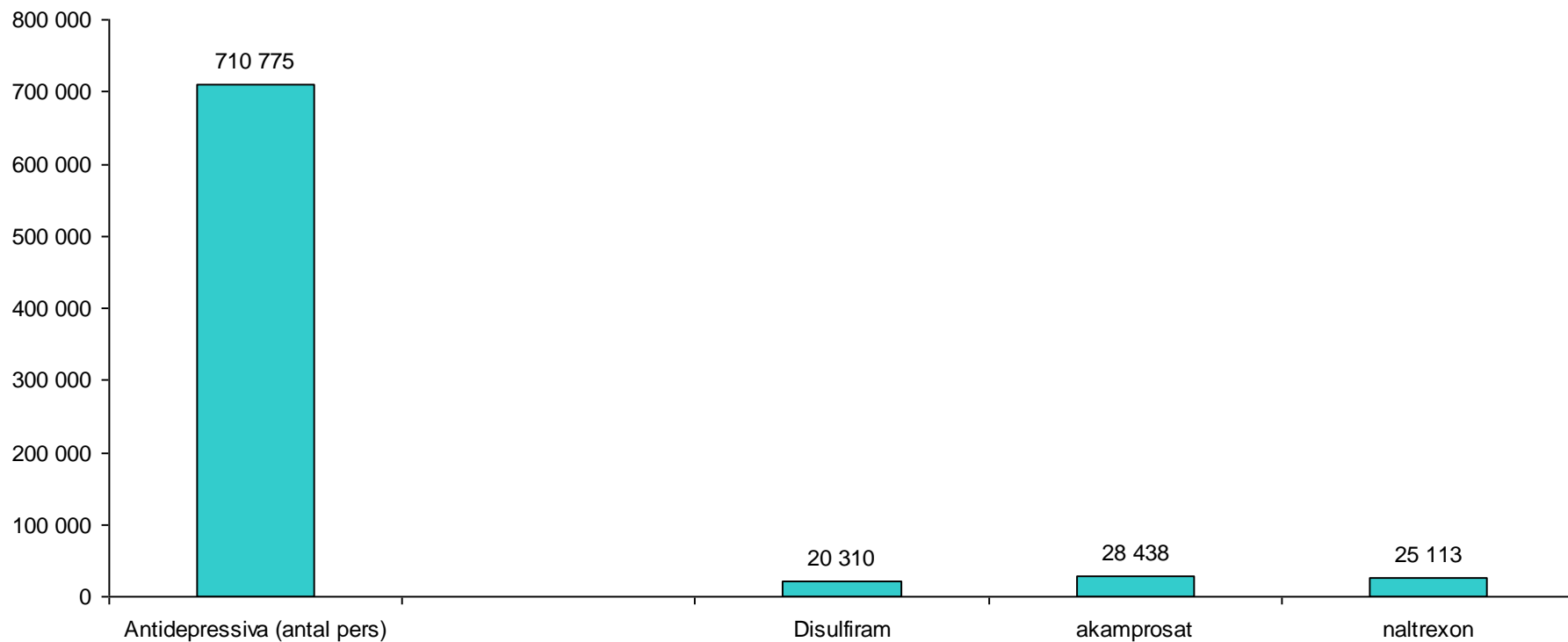
- ✓ Har pat tagit farmaka?
- ✓ Biverkningar?
- ✓ Ge positiv förstärkning för framsteg
- ✓ Om pat ej tagit farmaka – samtala kring detta
- ✓ Feedback lab prover
- ✓ Fortsättning läkemedel?

Tips för att öka följsamheten till farmakabehandling

- Glömmer att ta medicin
- Biverkningar
- Okunskap
- Tycker inte om att ta tabletter
- Önskan att dricka
- Tycker sig inte ha alkoholproblem

Förskrivning av alkohol-läkemedel i Sverige 2011

Förskrivning av "alkohol-läkemedel" under 2011

Läkemedelsverkets rekommendationer

- Disulfiram, akamprosatsat och naltrexon har alla en plats i terapin
- Kan användas vid behandling av alkoholberoende *generellt* inom hälso- och sjukvården – i kombination med ett omhändertagande som innefattar medicinska råd och stöd
- Såväl akamprosatsat som naltrexon har god säkerhetsprofil, saknar beroendepotential och har begränsade biverkningar

SLUT på denna del!